

<Ressenya>

Núria Serrat Antolí

Area, M.; Parcerisa, A.; Rodríguez, J. (2010) *Materiales y recursos didácticos en contextos comunitarios*. Barcelona: Graó.

Data de presentació: 23/06/2010

Data d'acceptació: 03/09/2010

Data de publicació: 12/01/2011

//Paraules clau:

Materials i recursos didàctics, acció comunitària, educació no formal, tecnologies de la informació.

//Dades de l'autora de la ressenya:

Núria Serrat Antolí és doctora en Pedagogia per la UB, d'on és professora i investigadora de la Facultat de Pedagogia i imparteix, entre d'altres, l'assignatura de Materials curriculars.

Ha dissenyat, desenvolupat i tutorizat Masters i Postgraus presencials i on-line, i ha creat materials formatius on-line (especialitat en Formació de Formadors on-line i Metodologies participatives on-line).

Des del 2008 és coordinadora adjunta del Grup FODIP – Formació Docent i Innovació Pedagògica (Grup d'Innovació Docent i Grup d'Investigació reconeguts per la Universitat de Barcelona i la Generalitat de Catalunya); nserrat@ub.edu

//Referència recomanada:

Serrat Antolí, N. (2011). Ressenya de: Area, M.; Parcerisa, A.; Rodríguez, J. (2010) *Materiales y recursos didácticos en contextos comunitarios*. Barcelona: Graó. [En línia] *Revista d'Innovació i Recerca en Educació* Vol. 4, núm.1, 84-87. Accessible a: <http://www.raco.cat/index.php/REIRE>

El contingut

L'obra, liderada pels tres investigadors i docents més destacats en l'àrea de la ideació, el desenvolupament i l'avaluació de materials i recursos didàctics d'Espanya, centra l'atenció en el conjunt de materials i recursos didàctics elaborats i emprats fora del marc estrictament escolar, per endinsar-se en l'ampli i divers àmbit que els autors anomenen «acció comunitària».

Sota aquest paraigua s'hi engloben sectors molt diversos que comprenen, entre d'altres, l'educació intercultural, els museus, l'educació de persones adultes, l'animació i dinamització sociocultural, la salut, el municipi, la biblioteca, els videojocs i l'educació ambiental. L'obra incideix, en paraules dels autors, en el concepte d'acció comunitària com a terme inclusiu «que abarca todo un conjunto de acciones desarrolladas por muchos actores y actrices, con o sin la participación de profesionales, y que se refieren a espacio y a escenarios compartidos. Estas acciones parten de un consenso sobre objetivos y sobre significados, todo ello orientado a alcanzar unas metas para la mejora y la transformación social» (pàg. 21).

El text s'inicia amb tres capítols de caràcter teòric. De manera concreta, els dos primers plantegen el paper i les funcions dels materials i recursos didàctics en entorns comunitaris, mentre que el tercer analitza les potencialitats de l'ús de les TIC en l'àmbit de l'educació social per al desenvolupament comunitari. En els capítols següents, es presenten i analitzen diverses experiències relacionades amb els sectors anteriorment citats, propis de l'acció comunitària. Els diferents textos descriuen la important funció medidora dels recursos i materials didàctics en el conjunt dels processos d'ensenyament-aprenentatge, però en aquest cas, fora de l'aula. L'enfocament inicial parteix de la base de considerar que l'ús i la tipologia de material didàctic emprat tant en l'àmbit no formal com en l'informal influeixen de manera decisiva en aquests processos. Així doncs, és imprescindible determinar el paper que tenen materials i recursos en la realitat educativa que impregna els contextos comunitaris per tal d'escollir i articular la tipologia que sigui més adequada en funció del projecte educatiu global que es vulgui emprendre i les necessitats concretes que planteja el col·lectiu al qual s'adreça aquest projecte. Segons els mateixos autors, «en los contextos comunitarios necesitamos de medios y materiales didácticos, bajo variadas formas y sistemas simbólicos que nos ayuden en los procesos de planificación, desarrollo y evaluación de la enseñanza» (pàg. 33).

En aquest sentit, s'argumenta que els professionals que pretenguin abordar un projecte educatiu vinculat a l'acció comunitària tindran en els recursos i materials didàctics uns potents aliats, sempre que posin sobre la taula un conjunt de qüestions que caldrà resoldre: què es vol aconseguir amb la utilització de determinat material?, quins objectius d'aprenentatge es pretenen desenvolupar?, quines necessitats podem cobrir amb la posada en marxa del material o recurs? I és que, tal com plantegen els autors, no hi ha cap mena de dubte que els materials didàctics col·laboren de manera efectiva en diferents moments del procés d'ensenyament-aprenentatge que es desenvolupa en els contextos comunitaris, sempre que hi hagi una planificació adequada.

Tot i que l'experiència acumulada en la producció de materials i recursos en l'àmbit de l'acció comunitària sembla que no és tan àmplia com l'adquirida en entorns formals, és evident que la

connexió entre ambdós elements posa de relleu un conjunt de reptes i necessitats la solució dels quals passa, segons els autors, per: definir els límits del concepte de material didàctic i de context comunitari; obrir el món editorial a l'acció comunitària; cercar en l'entorn la funció que tenen els recursos i materials didàctics en aquests sectors; establir uns criteris de qualitat i avaluació coherents; determinar el paper de les TIC en l'elaboració de materials en el context comunitari; incidir en la necessitat d'articular un banc d'experiències que permeti classificar els materials emprats sota diferents punts de vista; i vehicular la participació i implicació de col·lectius i institucions en la selecció, l'elaboració i el desenvolupament de recursos i materials didàctics en entorns comunitaris. Tot plegat, pistes molt importants no només per a les persones que actualment ja desenvolupen la seva tasca professional en l'estudi, el disseny o la posada en pràctica dels recursos i materials didàctics en aquests sectors, sinó especialment per a futurs professionals que cerquin àmbits laborals emergents vinculats a l'acció comunitària.

El tractament rigorós de l'ampli ventall de temàtiques, les experiències analitzades i les consideracions de caràcter teoricopràctic aportades fan d'aquesta obra un autèntic referent sobre l'elaboració, el desenvolupament i l'avaluació de materials i recursos didàctics més enllà de les quatre parets de l'escola, ja que incideix en àrees no sempre ben cobertes des del punt de vista de la producció de materials educatius. Entenem que aquesta obra constitueix una aportació rellevant a l'àrea de la pedagogia i de l'educació social, i per extensió impregna aquells àmbits que de manera directa o indirecta utilitzen els recursos i materials educatius per desenvolupar la seva pràctica diària.

Dades dels autors que coordinen l'obra

Manuel Area: Catedràtic de Didàctica i Organització Escolar de la Universitat de La Laguna. És director del grup d'investigació Laboratorio de Educación y Nuevas Tecnologías (EDULLAB) i president de la Red Universitaria de Tecnología Educativa. Ha escrit múltiples obres i articles, entre els quals destaquem: *Los medios, los profesores y el currículo* (1990), *La educación en el laberinto tecnológico. De la escritura a las máquinas digitales* (2005) o *Alfabetizaciones y tecnologías de la información y comunicación* (2008).

Artur Parcerisa: Professor titular del Departament de Didàctica i Organització Educativa de la Universitat de Barcelona i coordinador del Grup de Recerca Entorns i Materials per a l'Aprenentatge. Entre d'altres, ha escrit diversos llibres que tenen els materials curriculars i educatius com a focus d'atenció, com per exemple *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos* (1996) o *Materiales para la docencia universitaria. Orientaciones para elaborarlos y mejorarlos* (2005), i altres textos relacionats amb l'educació social i l'acció comunitària, com ara el llibre *10 ideas clave. La acción comunitaria* (2009) i l'article *Didáctica y educación social: ¿una convivencia llena de posibilidades* (2003).

Jesús Rodríguez: Mestre i professor titular del Departament de Didàctica i Organització Escolar de la Universitat de Santiago de Compostela. Membre de la directiva International Association for Research on Textbooks and Educational Media (IARTEM), del Movimiento de Renovación

Serrat Antolí, N. Ressenya: *Materiales y recursos didácticos en contextos comunitarios*

Pedagógica Nova Escola Galega i del grup de recerca Stellae. Ha coordinat diversos congressos relacionats amb els materials didàctics, com per exemple, *Materiais Curriculares e Diversidade Sociocultural* en Galícia (2001), *A Elaboración e Adaptación dos Materiais polos Propios Profesores* (2002) o *Materiais e Experiencias Educativas sobre o Prestige* (2004). Entre les seves obres destaquem: *Os materiais educativos impresos: ¿Un futuro pouco esperanzador?!* (2001) o *Internet na Educación de Adultos. Unha experiencia no contexto rural* (2000).

Copyright © 2011. Aquesta obra està subjecta a una llicència de Creative Commons mitjançant la qual qualsevol explotació de l'obra haurà de reconèixer els autors de la mateixa, citats a la referència recomanada que apareix a l'inici del document.

